

Trojanowska, Anna

"Poznańskie studia farmaceutyczne 1919-2002. Grono nauczające. Absolwenci", A. Magowska, Poznań 2003 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 50/1, 236-238

2005

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

³ W. K o w a l s k i : *Cena czesti. Komentarji k abtobiografii Bronisława Piłsudskiego*. „Izwiestija Instituta nasledija Bronisława Piłsudskiego” 1998 nr 1 s. 31–84.

⁴ B.P. P o l e w o j : *Zabytyje proszenija Piłsudskiego Jozefa Pietrowicza o pomilo-waniji syna Bronisława w 1887, 1892 i 1896 godach*. „Izwiestija Instituta nasledija Bronisława Piłsudskiego” 1999 nr 3 s. 160–162. Zob. też: A. K u c z y ń s k i : „Zwróć go przygnębionemu nieszczęściem ojcu...”, czyli o staraniach o łagodniejszy wymiar kary dla Bronisława Piłsudskiego. W: *Wokół historii. Studia z dziejów XIX i XX wieku dedykowane Profesorowi Wojciechowi Wrzesińskiemu w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*. Pod red. S. Ciesielskiego, T. Kulak, K. Ruchniewicz a i J. Tyszkiewicz a. Toruń 2004 s. 437–448.

Antoni Kuczyński
Katedra Etnologii
i Antropologii Kulturowej
Uniw. Wrocławskiego

A. M a g o w s k a : *Poznańskie studia farmaceutyczne 1919–2002. Grono nauczające. Absolwenci*. Poznań 2003, Wydawnictwo Akademii Medycznej im. Karola Marcinkowskiego, 216 s., ilustr. Biblioteki Prac Historycznych Akademii Medycznej im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu. Seria A. Tom 5.

Poznańskie studia farmaceutyczne 1919–2002 to kolejna książka Anity Magowskiej, autorki *Badań leków roślinnych w II Rzeczypospolitej* (2001), poświęcona historii farmacji. Tym razem jest to, jak określiła we wstępie autorka, portret zbiorowy poznańskiego Oddziału i Wydziału Farmaceutycznego, ukazujący czytelnikowi nauczycieli akademickich i absolwentów farmacji i analityki farmaceutycznej.

Warto przypomnieć, iż nauczanie farmacji w Poznaniu rozpoczęto w 1919 r. od utworzenia na tamtejszym uniwersytecie przy Wydziale Filozoficznym Studium Farmaceutycznego, które w 1920 r. przekształcono w Oddział Farmaceutyczny. Z kolei po podziale Wydziału Filozoficznego w 1925 r. Oddział Farmaceutyczny przypisano do utworzonego wówczas Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego. Dyrektorem Oddziału Farmaceutycznego był Konstanty Hrynakowski, twórca Katedry Chemii Farmaceutycznej¹.

W okresie międzywojennym w Oddziale Farmaceutycznym utworzono Zakład Farmakognozji i Botaniki, Zakład Chemii Farmaceutycznej, Zakład Farmacji Stosowanej, Zakład Technologii Środków Lecznicznych oraz Katedrę Botaniki Farmaceutycznej i Uprawy Roślin Lecznicznych. Obszerny program studiów farmaceutycznych sprawił, że zajęcia dydaktyczne dla studentów farmacji prowadzono również na innych wydziałach².

Po wojnie – w maju 1945 r. na Uniwersytecie Poznańskim ponownie otworzono Oddział Farmaceutyczny, w 1947 r. został on przekształcony w Wydział Farmaceutyczny, a od 1950 r. włączono go do Akademii Lekarskiej przemianowanej następnie na Akademię Medyczną³.

Zmienne losy poznańskich studiów farmaceutycznych oraz szeroki zakres programu nauczania sprawiły, że w gronie osób kształcących farmaceutów znaleźli się przedstawiciele różnych dziedzin. Autorka zebrała ok. 160 biogramów samodzielnych pracowników naukowych, a także osób nie posiadających wyższego stopnia naukowego, lecz prowadzących zajęcia dydaktyczne. Informacje dotyczące wykształcenia i przebiegu pracy zawodowej, tematyki prowadzonych badań, osiągnięć naukowych oraz przedmiotów wykładanych w ramach studiów farmaceutycznych, a także fotografie składają się na zwięzłą charakterystykę nauczycieli akademickich. Ułożone w porządku alfabetycznym biogramy stanowią pierwszą część książki. Opracowano je m.in. na podstawie źródeł archiwalnych Poznańskiego Uniwersytetu oraz Akademii Medycznej. Ponad 100 biogramów zostało autoryzowanych i wzbogaconych o relacje prezentowanych osób, bądź relacje współpracowników lub członków rodziny. Materiały te zebrano w latach 1993–2003.

Drugą część pracy stanowi alfabetyczna lista osób, które ukończyły poznańskie studia farmaceutyczne (początkowo z tytułem „aptekarza aprobowanego”, a od 1926 r. z dyplomem magistra farmacji). Spis absolwentów, zawierający imiona i nazwiska oraz daty urodzenia i rok złożenia egzaminu dyplomowego został opracowany na podstawie dokumentów przechowywanych w Dziekanacie Wydziału Farmacji Akademii Medycznej. Interującym uzupełnieniem tej części książki są fotografie ukazujące poznańskich studentów farmacji z różnych okresów funkcjonowania Oddziału i Wydziału Farmacji. Zdjęcia te naznaczone atmosferą studenckiego życia minionych dziesięcioleci stają się ciekawym dodatkiem do zbiorowego portretu poznańskiej farmacji akademickiej.

Przedstawione w książce dzieje nauczania farmacji zawierają się w historii ludzi związanych z Oddziałem i Wydziałem Farmaceutycznym Poznańskiego Uniwersytetu i Akademii Medycznej. Zawarte w biogramach wykładowców informacje sygnalizują zmieniający się zakres prac badawczych oraz nowe przedmioty studiów farmaceutycznych. Dodatkowo w przedmowie autorstwa redaktora naukowego serii wydawniczej „Biblioteki Prac Historycznych...” – Romana Meissnera znalazły się krótkie informacje, dotyczące nauczania historii farmacji i historii analityki medycznej w poznańskiej uczelni, pozwalające na sprawne prześledzenie losów tych dyscyplin na podstawie prezentowanych w książce materiałów.

Praca *Poznańskie studia farmaceutyczne...*, jak podkreśliła we wstępie autorka, ma charakter źródłowy i może stać się inspiracją oraz podstawą do dalszych badań historycznych i statystycznych. Przedstawienie nauczycieli akademickich tworzących, rozwijających i reformujących studia farmaceutyczne w Poznaniu od momentu powstania Oddziału w 1919 r. do czasów współczesnych sprawia,

że recenzowana książka jest ważną źródłową i praktyczną pozycją nie tylko dla osób związanych ze środowiskiem poznańskich farmaceutów, ale i dla historyków nauki zainteresowanych rozwojem nauczania farmacji w Polsce.

Przypisy

¹ B. Kuźnicka: *Ewolucja nauczania farmacji w Polsce w latach 1783–1930*. Wrocław-Warszawa-Kraków 1968, s. 90–95.

² W.W. Głowacki: *Założenie poznańskiego Studium Farmaceutycznego i niektóre charakterystyczne cechy jego rozwoju*. „Farmacja Polska” T. 9: 1969 s. 759–767.

³ L. Krówczyński: *Nauczanie farmacji. Farmaceutyczne ośrodki akademickie*. W: *Dzieje nauk farmaceutycznych w Polsce*. Por redakcją Z. Jerzmanowskiej i B. Kuźnickiej. Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk – Łódź 1986 s. 217–218.

Anna Trojanowska
Instytut Historii Nauki PAN
Warszawa

Jerzy Supady: *Nowotwory w świetle prac badawczych lekarzy polskich od schyłku wieku XIX do 1939 r.* Łódź 2004 Wydawnictwo ADI, 8°, 214 s., ilustr.

Książka ta mogłaby pretendować do miana zarysu dziejów polskiej myśli onkologicznej do 1939 r. Autor, z wykształcenia lekarz i historyk, tematyką onkologiczną interesuje się od lat, a od 1978 r. ogłasza w formie artykułów i druków zwartych fragmentaryczne prace dotyczące tych zagadnień. Bazą źródłową były artykuły publikowane w polskich i obcych czasopismach medycznych, książki i nieliczne opracowania. Dokonał selekcji materiału i ustalił plan publikacji, co było tym trudniejsze, że do tej pory nie było wzorców na temat rozwoju naukowych osiągnięć onkologii w skali kraju. Jego monografia ma zatem charakter pionierski.

Jego rozważania objęły pod względem historycznym okres niewoli i okres niepodległości Polski; pod względem geograficznym zaś – Królestwo Polskie oraz inne tereny zaboru rosyjskiego, częściowo ziemie zaboru austriackiego – Galicję, a następnie obszary odrodzonego państwa polskiego. Porównawczo sięgał do przykładów z ziem polskich w skali trójzaborowej i państw europejskich.

W rozważaniach swych stosował przede wszystkim metodę opisową, a także porównawczą i statystyczną.

Uwaga Autora skupiła się na dwóch kwestiach: badaniach statystycznych i pracach doświadczalnych.